

peljevati beseda iz brati — berem — biram (capere; pugnare — oppugnare; cf. stsl. bir' census, bir'čij vectigalium exactor) in pisati bi se smela tudi brič-a; in c) fortasse a birro veste rubra (cf. ital. birro, sbirro apparitor, stsl. birišt' praeco, custos; nsl. birič licitor — nota, pronunciari brč, briča; česk. biřic, olim biruc. Mikl.)

D. Kakor brič — briča, tako piše Metelko in Potočnik tudi kamen — kamna, kamnar ne pa kamenar, mesec — mesca, od mesca do mesca (Cigale) ne pa od meseca do meseca, in celo Miklosič ima obé te obliki str. 178: kamna, mesca.

O. Miklosič razun tega pové, da se na jutrovi strani slovenskega govora čuje kamena, meseca, na večerni pa in v pisanji se rabi kamna, mesca, in sicer po vsi pravici. (Mesec je iz mēs-ęc' radix mé scr. mâ metiri: prima significatio mensis est, secunda luna). Drugač bi morali pisati tudi zajec — zajeca in sto družih po staroslovenski pisavi.

D. Morebiti se Krušič moj pisanja „mesca“ ogiba, da ne bi kdo mislil, da je iz „mesce, mesca“ p. kurjega ali pa račjega?

K. Ti pa se ogibaš pisatve „mesec — meseca“, da ne bi kdo si mislil, da si mesečen, ker zdí se mi, da te časi luna terka ali vsaj lunica!

Narava in človek

v svoji pravi složnosti

Spisal Živkov.

10.

Velblod, osel, severni jelen.

Te tri živali so zanimive zavoljo treh čudnih lastnosti: zavoljo prepicle slabe hrane, zavoljo prekorigne službe in zavoljo dobrega mleka, ki ga dajejo.

Velbloda ima Arabljan za barko v puščavi; pa je res ves vstvarjen za peščene afrikanske in azijske puščave, in je v teh krajih toliko potreben, kakor Laponcem severni jelen. Jé kaj malega in prav slabega, pa še to troho lahko dolgo popolnoma pogreša; skoro po 40 dni ne jé ničesa, in tudi v naj huji vročini lahko terpi žejo po 8 in celó 20 dni.

V naj slabših puščavah pri Kalmukih in Kirgizih se redí

s pregrenko salato. Pri Mongolcih se preživlja dolgo zimo pod milim nebom s pritlikovino in brezovjem, katero si koplje iz pod snega, in vendar daje pri tako slabi reji dobro, tečno mleko. — Druga izverstnost pri tej živali je njeni gerb na herbtu. Pri boljši reji naraša ta gerb prav visok, in je prav terden. Indijanski velblod ali dvogebernik ima dva gerba. Ta žival tedaj ni lepa, pa je toliko koristnejša.

Osel ni samo prav priden in poterpljiv strežnik, temuč je tudi zadovoljen s prepričlo in slabo kermo. Oslica daje dobro, zelo rejno mleko, katero je ob enem dobro zdravilo pri sušici, za tega voljo je osel še več vreden.

Podobne narave in važnosti je severni jelen, ki živi po vsem severu v naj merzlejših krajih divji in pitoven v obilnih čedah sploh brez hleva in strehe, in več narodov skoro sam preživlja in z vsem preskerbuje. Daje jim obleko in hrano, jim je vozeč, jezdec, noseč, dirja s sanmi po celec, si skerbi sam za slabo kermo, ktera tam raste, in si po zimi maha izpod snega za glad napraska; pa vkljub preslabemu živežu, se rad odebeli, da ima jeseni, kedar ga naj raji koljejo, po herbtišču in stegnih po 3 do 6 palcev debelo mast in prav tečno meso, okusnejše od navadnega jelenovega. Ona pa daje preizverstno mleko, zelo tečno, gosto in tako zdatno, da ga človek ne more več žlic pojediti. Trohico pretreseno dá koj sirovo maslo, belo ko sneg, in dober sir. Mleko, vkuhano z nekako kislico, je poletu Laponcem, ki ne živé kraj morja, edina jed, kakor je dobrotni jelen sploh njih edino bogastvo.

Spomladi in poletu nadlegujejo to čudovitno stvar neštetilni merčesi tako hudo, da jo je sama rana in medlevica, in po navadi bi je moralo pri slabi kermi v hudi zimi biti berž konec, ali Bog tu drugače obrača, kakor si človek drugod sanja. —

Razlaganje naj bolj navadnih latinskih kratic v cerkveni pratiki.

Učiteljem in cerkvenikom spisal Iv. Čil.

Pp. (papa) papež;

(Konec.)

Parasceve = veliki petek;

Pass. Dom. (passio Domini) = terpljenje Gospodovo;

Pascha = velikanoč; paschalis = velikanočno;

Patroc. (patrocinium) = praznik svetnika (svetnice), farne cerkve;